

El Saló de l'Ensenyament de Barcelona, amb multituds de joves buscant informació, diuen...

6.08 CRITERIS PER A DUBITATIUS. Article a EducaWeb (2014)

Des de fa molts anys que les universitats desenvolupen diverses estratègies per assegurar-se de que els millors alumnes de batxillerat acabaran matriculant-s'hi. Per a aconseguir-ho utilitzen diferents procediments, alguns dels quals són poc ètics, pel meu gust. Les visites als centres en jornades de portes obertes fa dotzenes d'anys que es fan, però ara s'usen sistemes més sofisticats. La permissivitat en la creació de graus universitaris fa que algunes universitats, per diferenciar-se d'altres, generin titulacions sense cap tradició -cosa que no és necessàriament dolenta- però algunes són tan específiques que fa pocs anys eren assignatures de màster. Les dobles titulacions de tota mena és també un mecanisme: en oferir-ne poques places, la famosa *nota de tall* puja molt i això atorga a aquests estudis una aura de desitjats i de difícils que enlluerna alumnes i pares. L'oferiment per fer el treball de recerca de batxillerat a les instal·lacions de la universitat és també un esquer per veure si el bon alumne "pica" l'ham... Hi ha universitats expertes en aquests trucs, que només porten a frustrar expectatives dels estudiants.

Un altre mecanisme és el de fer presentacions de les universitats als centres. Hi he fet durant vint anys, a més d'un centenar de centres. Però no els hi anava a dir que "la UB és la millor, no ho dubtis" El que els explicava és el que trobeu a continuació, que vaig publicar a la revista EducaWeb el 17-2-14, ISSN 1578-5793. L'original era en castellà, però aquí el poso en català i castellà.

Aquests criteris poden haver canviat una mica, però la filosofia de fons no. Me la segueixo creient.

CRITERIS PER A DUBITATIUS (2014)

Diuen els experts que com més transcendental és una decisió, de menys informació fiable se sol disposar. La decisió sobre quin grau escollir i on cursar-lo és probablement la primera decisió transcendental del jove nouvingut a la majoria d'edat, si no considerem altres aspectes íntims. Hi ha casos en els quals la decisió es veu mediatitzada per arguments familiars ("*Estudiaràs farmàcia perquè quan em jubilli no es perdi la farmàcia de casa*", o "*Seràs advocat, com el teu avi i el teu pare. S'ha acabat*"). Salvant excepcions com aquestes, la veritat és que es troba a faltar una guia de criteris per confeccionar la llista ordenada de centres i titulacions de la manera més racional possible, per tal d'intentar superar els paranys que les diferents universitats posen pel camí. I en dir paranys em refereixo específicament a:

- un nombre excessiu de graus
- denominacions gairebé fantàsiques d'alguns graus
- graus molt específics
- noms similars per a graus una mica diferents

Aquí hi ha la guia, **dirigida només als qui dubten què prioritzar, i on cursar-ho**. Si no dubtes és que ja has pres la decisió, i tot el que segueix és inútil.

La breu guia està estructurada en deu punts i tres preguntes finals.

1. Cal triar el grau basant-te en allò que t'agrada i pel que hagi demostrat aptituds

Els criteris de treball futur (veure punt 5), o de proximitat geogràfica haurien de ser només complementaris i no determinants. Les notes del batxillerat poden ser indicadors bastant fiables de les capacitats i aptituds personals.

2. Si dubtes -només si dubtes-, tria el grau que sigui més generalista

Les universitats, per diferenciar-se o per captar als millors alumnes, ofereixen en l'actualitat massa oferta de graus, i alguns massa específics en la meua opinió. Un grau generalista permet l'especialització posterior si així es desitja, en etapes més avançades del grau.

3. Si dubtes -només si dubtes-, tria el grau que tingui més matemàtiques

Les matemàtiques són una eina general valuosa per a molts graus, i només s'estudiaran durant els primers anys del grau. Dificilment un professional es posa a estudiar matemàtiques quan està treballant, i potser perd llavors oportunitats. Els fonaments han de ser instal·lats al principi.

4. Si mires els rànquings de classificació de les universitats tingues en compte que solen ser molt generals i potser no donen informació sobre el que a tu t'interessa.

Solen basar-se en el rendiment en la recerca, la qual cosa és un bon indicador però no hauria de ser l'únic. Hauria d'interessar-te més el rànquing de les facultats específiques que de la universitat en

general. A més, és un fet que les millors facultats dels rànquings tenen alguns professors dolents. I, viceversa, les facultats menys valorades dels rànquings tenen alguns professors bons.

5. Les sortides laborals d'avui donen poca informació sobre les que hi haurà d'aquí a cinc anys. Moltes professions seran noves, i fins i tot te'n pots inventar una.

Els grans camps en els quals faran falta professionals en el futur són, naturalment, la salut, l'energia, el medi ambient, l'alimentació, les comunicacions, l'oci, el transport... És a dir, des de gairebé qualsevol grau es pot accedir a algun camp de futur.

6. Una mateixa formació inicial dóna accés a diferents professions

Ara hi ha mil professions a les quals un graduat pot optar, i que de vegades semblen allunyades dels estudis inicials. Se sol considerar que hi ha alguns graus especialment versàtils, com a Economia, Psicologia, o Química. Però gairebé qualsevol grau pot acudir a alguna part del mercat de treball de manera genuïna. El que cal és trencar la barrera mental de "estic estudiant psicologia, seré psicòloga". Aquesta identitat funciona només en algunes escasses professions.

7. Una mateixa professió pot ser coberta per graduats amb formacions inicials molt diferents.

Hi ha excepcions, naturalment: les de titulacions amb directrius europees pròpies solen ser més específiques: Medicina, Veterinària, Farmàcia, Odontologia, Arquitectura. Però moltes professions poden ser desenvolupades per molts tipus de professionals. És la idea inversa al punt 6. Tot plegat fa veure que el mercat laboral és canviant, poc estructurat i versàtil, i seguirà sent així en els propers anys.

8. És molt convenient conrear algun aspecte formatiu diferenciador.

Per exemple, actuar de dirigent d'un grup juvenil o d'una ONG, tenir habilitats comunicatives, conèixer alguna aplicació informàtica poc comuna, conèixer algun idioma no habitual (el xinès és ja "habitual"). Quan un seleccionador de personal ha de diferenciar entre currícula semblants, les peculiaritats personals poden ser un factor positiu

9. Tenir coneixements suficients d'anglès ja no és un mèrit sinó un requisit per a molts llocs de treball.

No faria falta insistir sobre això, però hi ha qui encara ho dubta. I ha de ser un anglès fluïd, no acadèmic ni solament gramatical. Ha de ser millor que el meu, per descomptat.

10. Si no entres en el grau o en el centre que esperaves, assumeix la realitat i llança't amb entusiasme a allò que t'hagi correspost. Recorda el punt nº 7.

La comprensible frustració inicial ha de rapidamente transformar-se en un estímul positiu per submergir-se en la nova realitat, els nous col·lectius i les noves relacions que crearàs. L'individualisme absolut del procediment d'accés a la universitat és aquí un avantatge, perquè gairebé segur que els amics de batxillerat no estudiaran amb tu.

Sempre hi ha la possibilitat d'intentar canviar de grau o anar a una altra universitat quan l'estas

cursant. En la pràctica és una opció poc usada, perquè quan un s'involucra durant un any en una nova situació es generen relacions que després costa trencar. Jo aconsello acabar el grau allà on s'ha començat. Un master posterior permet matisar el currículum.

Per si no ha quedat tot clar, tres FAQ's.

FAQ 1. Quin centre és millor?

Resposta: Depèn de què vol dir "millor" per a tu. Hi ha tants criteris de qualitat com aspectes a considerar. Millor pot voler dir:

- el millor en els ranquings
- el que tingui una nota de tall compatible amb el meu currículum de batxillerat i la meva previsible nota de PAU
- el més proper a casa
- el més llunyà de casa
- el que tingui més estudiants per poder triar grup i horari
- el que tingui menys estudiants per poder tenir una tutoria més personalitzada
- el més antic i consolidat, amb professors que potser ho saben tot
- el més nou i emergent, amb professors que potser són més entusiastes
- el que té millors instal·lacions esportives
- el que té més i millors residències d'estudiants
- el que té un pla d'estudis que t'agradi més
- el que té la web més atractiva
- el d'una universitat pública
- el d'una universitat privada

Cal buscar informació on sigui (webs, fira o saló de l'ensenyament, visites de portes obertes a centres, etc) i ponderar els aspectes que es desitgin comparar. Amb aquesta informació, anar eliminant centres i graus, fins a quedar-se amb alguns, que seran els que es prioritzaran.

FAQ 2: És recomanable fer un Erasmus? Quan, a mig grau o en acabar?

Resposta. Per descomptat que és molt recomanable realitzar una estada Erasmus, per millorar un idioma, per conèixer noves cultures i estils d'ensenyament, i per augmentar la capacitat d'autogestió personal. El moment depèn de les relacions internacionals que tingui creades el departament o el centre, i del pla d'estudis del grau. El millor és preguntar en el centre en el segon any del grau, per fer-ho el tercer o quart any.

FAQ 3: Què és millor: cursar una doble titulació o bé primer un grau i després un master?

Resposta: Depèn. Si un no és molt bon estudiant o no té temps, no pot cursar-se una doble titulació,

però sí que podrà cursar un grau i després un màster. La durada de les dues opcions és la mateixa, un mínim de cinc anys, però la primera és més intensa. La meva opció preferida és cursar un grau i després un màster, i simultàniament desenvolupar alguna activitat avançada (idiomes -poc habituals- , especialització en TIC, curs d'ampliació d'informàtica especialitzada). Però la doble titulació pot atreure a alguns estudiants especialment brillants i molt motivats per a l'estudi.

Espero que tot l'anterior serveixi per desdramatitzar la presa de decisions i reduir la incertesa. En aquestes qüestions, la solució òptima està envoltada d'altres solucions gairebé òptimes, amb el que el resultat final no té per què ser dramàtic. Sort, dubitatiu.

CRITERIOS PARA DUBITATIVOS

Dicen los expertos que cuanto más trascendental es una decisión, de menos información fiable se suele disponer. La decisión acerca de qué grado escoger y dónde cursarlo es probablemente la primera decisión trascendental del joven recién llegado a la mayoría de edad, si no consideramos otros aspectos íntimos. Hay casos en los que la decisión se ve mediatizada por argumentos familiares ("*Estudiarás farmacia para que cuando me jubile la farmacia de casa no se pierda*", o "*Serás abogado, como tu abuelo y tu padre. Se acabó*"). Salvando tales excepciones, lo cierto es que se echa en falta una guía de criterios para confeccionar la lista ordenada de centros y titulaciones de la manera más racional posible.

Aquí está la guía, **dirigida sólo a los que dudan**. Si no dudas es que ya has tomado la decisión, y todo lo que sigue es inútil. La breve guía está estructurada en diez puntos y tres preguntas finales.

1. Hay que elegir el grado basándote en aquello que te gusta y para lo que hayas demostrado aptitudes

Los criterios de trabajo futuro (ver punto 5), o de proximidad geográfica tendrían que ser sólo complementarios y no determinantes. Las notas del bachillerato pueden ser indicadores bastante fiables de las capacidades y aptitudes personales.

2. Si dudas -solo si dudas- , elige el grado que sea más generalista

Las universidades, para diferenciarse o para captar a los mejores alumnos, ofrecen en la actualidad demasiada oferta de grados, y algunos demasiado específicos en mi opinión. Un grado generalista permite la especialización posterior si así se desea, en etapas más avanzadas del grado.

3. Si dudas -solo si dudas- , elige el grado que tenga más matemáticas

Las matemáticas son una herramienta general valiosa para muchos grados, y solo se estudiarán durante los primeros años del grado. Difícilmente un profesional se pone a estudiar matemáticas cuando está trabajando, y a lo mejor pierde entonces oportunidades. Los cimientos han de ser instalados al principio.

4. Si miras los rankings de clasificación de las universidades ten en cuenta que suelen ser muy generales y no dan información sobre lo que a tí te interesa.

Suelen basarse en el rendimiento en la investigación, lo cual es un buen indicador pero no debería ser el único. Debería interesarte más el ranking de las facultades específicas que de la universidad en general. Además, es un hecho de que las mejores facultades de los rankings tienen algunos profesores malos. Y, viceversa, las facultades menos valoradas de los rankings tienen algunos profesores buenos.

5. Las salidas laborales de hoy dan poca información acerca de las que habrá dentro de cinco años. Muchas profesiones serán nuevas, e incluso te puedes inventar una.

Los grandes campos en los que harán falta profesionales en el futuro son, naturalmente, la salud, la energía, el medio ambiente, la alimentación, las comunicaciones, el ocio, el transporte... Es decir, desde casi cualquier grado se puede acceder a algún campo de futuro. Recuerda el punto 1.

6. Una misma formación inicial da acceso a diferentes profesiones

Antes un licenciado en X. trabajaba de x. Ahora hay mil profesiones a las que un graduado puede optar, y que a veces parecen alejadas de los estudios iniciales. Se suele considerar que hay algunos grados especialmente versátiles, como Economía, Psicología, o Química. Pero casi cualquier grado puede acudir a algún mercado de trabajo.

7. Una misma profesión puede ser cubierta por graduados con muy distintas formaciones iniciales.

Hay excepciones, naturalmente: las de titulaciones con directrices europeas propias suelen ser muy específicas: Medicina, Veterinaria, Farmacia, Odontología, Arquitectura. Pero muchas profesiones pueden ser desenvueltas por muchos tipos de profesionales

8. Es muy conveniente cultivar algún aspecto formativo diferenciador.

Por ejemplo, actuar de dirigente de grupo juvenil o de una ONG, tener habilidades comunicativas, conocer alguna aplicación informática poco común, conocer algún idioma no habitual (el chino es ya "habitual"). Cuando un seleccionador de personal debe diferenciar entre currícula parecidos, las peculiaridades personales pueden ser un factor positivo

9. Tener conocimientos suficientes de inglés ya no es un mérito sino un requisito para muchos puestos de trabajo.

No haría falta insistir sobre ello, pero hay quien aun lo duda. Y ha de ser un inglés fluído, no académico ni solo gramatical. Ha de ser mejor que el mío, desde luego.

10. Si no entras en el grado o en el centro que esperabas, asume la realidad y lánzate con entusiasmo a aquello que te haya correspondido. Recuerda el punto nº 7.

La comprensible frustración inicial debe rápidamente transformarse en un estímulo positivo para sumergirse en la nueva realidad, los nuevos colectivos y las nuevas relaciones que crearás. El individualismo absoluto del procedimiento de acceso a la universidad es aquí una ventaja, porque casi seguro que los amigos de bachillerato, probablemente compañeros de curso, no van a estudiar contigo.

Siempre cabe la posibilidad de intentar cambiar de grado o ir a otra universidad. En la práctica es una opción poco usada, porque cuando uno se involucra durante un año en una nueva situación se generan relaciones que después cuesta romper. Yo aconsejo terminar el grado allí donde se ha empezado. Un master posterior permite matizar el curriculum.

Por si no ha quedado claro, tres FAQ's.

FAQ 1. ¿Qué centro es mejor?

Respuesta Depende de qué quiere decir "mejor" para ti. Hay tantos criterios de calidad como aspectos a considerar:

- el mejor en los rankings
- el que tenga una nota de corte compatible con mi currículum de bachillerato y mi previsible nota de PAU
- el más cercano a casa
- el más lejano de casa
- el que tenga más estudiantes para poder elegir grupo y horario
- el que tenga menos estudiantes para poder tener una tutoría más personalizada
- el más antiguo y consolidado, con profesores que quizá lo saben todo
- el más nuevo y emergente, con profesores que quizá son más entusiastas
- el que tiene mejores instalaciones deportivas
- el que tiene más y mejores residencias de estudiantes
- el que tiene un plan de estudios que te guste más
- el que tiene la web más atractiva
- el de una universidad pública
- el de una universidad privada

Hay que buscar información donde sea (webs, feria o salón de la enseñanza, visitas de puertas abiertas a centros, etc) y ponderar los aspectos que se deseen comparar. Con tal información, ir eliminando centros y grados, hasta quedarse con algunos, que serán los que se priorizarán.

FAQ 2: ¿Es recomendable hacer un Erasmus? ¿Cuándo, a medio grado o al terminar?

Respuesta. Desde luego es vivamente recomendable realizar una estancia Erasmus, para mejorar un idioma, para conocer nuevas culturas y estilos de enseñanza, y para aumentar la capacidad de autogestión personal. El momento depende de las relaciones internacionales que tenga creadas el departamento o el centro, y del plan de estudios del grado. Lo mejor es preguntar en el centro en el segundo año del grado.

FAQ 3: ¿Qué es mejor: cursar una doble titulación o bien primero un grado y luego un master?

Respuesta: Depende. Si uno no es muy buen estudiante o no tiene tiempo, no puede cursarse una doble titulación, pero sí podrá cursar un grado y luego un máster. La duración de las dos opciones es la misma, un mínimo de cinco años, pero la primera es más intensa. Mi opción preferida es cursar un grado y luego un máster, y simultáneamente desarrollar alguna actividad avanzada (idiomas -poco habituales-, especialización

en TIC, curso de ampliación de informática especializada). Pero la doble titulación puede atraer a algunos estudiantes especialmente brillantes y muy motivados para el estudio.

Espero que todo lo anterior sirva para desdramatizar la toma de decisiones y reducir la incertidumbre. En estas cuestiones, la solución óptima está rodeada de otras soluciones casi óptimas, con lo que el resultado final no tiene por qué ser dramático. Suerte, dubitativo.